

METHODS OF IMPROVING THE ECONOMY, TOURISM AND MANAGEMENT

Collective monograph

ISBN 979-8-88862-814-0

DOI 10.46299/ISG.2023.MONO.ECON.1

BOSTON(USA)-2023

ISBN – 979-8-88862-814-0

DOI – 10.46299/ISG.2023.MONO.ECON.1

*Methods of improving the
economy, tourism and
management*

Collective monograph

Boston 2023

METHODS OF IMPROVING THE ECONOMY, TOURISM AND
MANAGEMENT

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

ISBN – 979-8-88862-814-0

DOI – 10.46299/ISG.2023.MONO.ECON.1

Authors – Andrushchak I., Chudovets V., Rechun O., Andrushko R., Zhydovska N., Myronchuk Z., Zhydovska N., Prokopyshyn O., Савченко Н., Савченко Р., Сакун А., Шепель І., Мельников О.Ф., Петров К.Е., Кобзев І.В., Мельников О.О., Kalinichenko L., Melnyk L., Matsenko O., Dehtyarova I., Doroshenko H., Krasnyak O., Kravchenko S., Malik M., Shpykuliak O., Diuk A., Likhonosova G., Radova N., Batchenko L., Honchar L., Karintseva O., Rozgon Y., Melnyk L., Kovalov V., Kubatko O., Михайленко О., Краснікова Н., Grechanyk O., Plakhtyeyeva V., Iastremska O., Khalmuradov B., Zhuravska N., Stefanovych P., Stefanovych I., Perevozova I., Orlova O., Hryniv P., Perevozov H., Lastovets O., Podra O., Levkiv H., Franchuk I., Tymchenko I., Iastremska O., Shevchenko V., Yaremenko S., Hripko D., Dydiv I. Lukashenko A., Riabenka M., Postova V., Кирчата І.М., Серих Д.С., Пестушко В.

REVIEWER

Kvasnytska Raisa – Doctor of Economics, Professor of Finance, Banking and Insurance, Khmelnytskyi National University

Dovgal Olena – Dr.Sc. of Economics, Professor (Full), Professor of the Department of International Economic Relations of V.N.Karazin Kharkiv National University.

Breus Svitlana – Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Management and Smart Innovation, Kyiv National University of Technologies and Design.

Slavkova Olena – Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Public Administration and Administration of Sumy National Agrarian University

Yavorska Oksana – Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Tourism, Hotel and Restaurant Business, Faculty of cultural and creative industries Kyiv National University of Technologies and Design.

Marina Klimchuk - Doctor of Economics, Department of Organization and Management of Construction Industry, Kyiv National University of Building and Architecture.

Published by Primedia eLaunch

<https://primediaelaunch.com/>

Text Copyright © 2023 by the International Science Group(isg-konf.com) and authors.

Illustrations © 2023 by the International Science Group and authors.

Cover design: International Science Group(isg-konf.com). ©

Cover art: International Science Group(isg-konf.com). ©

METHODS OF IMPROVING THE ECONOMY, TOURISM AND MANAGEMENT

All rights reserved. Printed in the United States of America. No part of this publication may be reproduced, distributed, or transmitted, in any form or by any means, or stored in a data base or retrieval system, without the prior written permission of the publisher. The content and reliability of the articles are the responsibility of the authors. When using and borrowing materials reference to the publication is required.

The collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe and Ukraine. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science.

The recommended citation for this publication is:

Methods of improving the economy, tourism and management: collective monograph / Andrushchak I., Chudovets V., Rechun O. – etc. – International Science Group. – Boston : Primedia eLaunch, 2023. 603 p. Available at : DOI – 10.46299/ISG.2023.MONO.ECON.1

METHODS OF IMPROVING THE ECONOMY, TOURISM AND
MANAGEMENT

TABLE OF CONTENTS

1.	ACCOUNTING REGION AND AUDIT	
1.1	Andrushchak I. ¹ , Chudovets V. ¹ , Rechun O. ¹ AUDIT ASPECTS OF THE IT-INFRASTRUCTURE OF THE MODERN COMPANY ¹ Lutsk National Technical University, Ukraine	9
1.2	Andrushko R. ¹ , Zhydovska N. ¹ , Myronchuk Z. ¹ OPTIMIZATION OF ACCOUNTING AND OPERATIONAL CONTROL OF AGROINNOVATIONS IN THE ENTERPRISE MANAGEMENT SYSTEM ¹ Department of accounting and taxation, Lviv national environmental university	19
1.3	Zhydovska N. ¹ , Prokopyshyn O. ¹ THE ESSENCE, COMPONENTS AND DEVELOPMENT DIRECTIONS OF ENVIRONMENTAL ACCOUNTING IN THE MODERN ECONOMIC CONDITIONS ¹ Department of Accounting and Taxation, Lviv National Environmental University	29
1.4	Савченко Н. ¹ , Савченко Р. ² ІТ-АУДИТ В КОМЕРЦІЙНИХ БАНКАХ ¹ Кафедра бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту, Поліський національний університет ² Кафедра комп'ютерних технологій і моделювання систем, Поліський національний університет	38
1.5	Сақун А. ¹ ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА ¹ Херсонський державний аграрно-економічний університет	48
1.6	Шепель І. ¹ ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ВИПЛАТ ДО НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ ¹ Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Кропивницький	57

1.5 Внутрішній аудит облікової політики підприємства

Досягає черговий звітний рік, в якому, на жаль, внаслідок війни багатьом підприємствам і підприємцям довелося переорієнтувати свою діяльність або навіть скоротити деякі види. Хтось переїхав у інші безпечні області, хтось залишив Україну і опинився за кордоном, але дуже багато підприємств і підприємців не припинили своєї діяльності. Так, певною мірою вони скоротили об'єми та обсяги, але продовжують працювати і це забезпечує життєдіяльність країни. І це перші ознаки того, що облікову політику необхідно оновити, перевірити з точки зору чинних принципів, методів і оцінок бухгалтерського обліку. Сутність нових підходів до цього процесу полягає в основному в тому, що на основі встановлених державою загальних правил бухгалтерського обліку суб'єкти підприємництва самостійно розробляють облікову політику для вирішення поставлених перед обліком завдань[34]. Розробка облікової політики підприємства є одним з найважливіших питань в організації бухгалтерського обліку. Відповідне її формування та впровадження допомагає достовірно визначити фінансовий результат, оптимізувати оподаткування, уникнути штрафів і, навпаки, формальна облікова політика негативно впливає на фінансовий результат і виявляється у високому податковому навантаженні на підприємство.

Самостійність у виборі та здійсненні облікової політики – обов'язкова умова економічної свободи підприємця-власника. Індивідуальна для кожного прийнята облікова політика дозволяє з максимальною ефективністю використовувати матеріальні та фінансові можливості, здійснювати економічне маневрування засобами з урахуванням змін ринкової кон'юнктури відповідно до стратегії та тактики конкретного підприємства. Під впливом умов воєнного стану в країні облікова політика відіграє роль не тільки як сукупність певних правил та методів забезпечення інформації, а й як окремий інструмент в системі управління бізнес-процесів. А також таким інструментом, що допомагає

управлінському персоналу організувати облік таким чином, щоб максимально задовольнити свої інформаційні потреби в контексті управління підприємством в нинішніх умовах. Тому необхідно ставитися до етапу створення облікової політики дуже відповідально [35]. У системі нормативного регулювання національного бухгалтерського обліку виділяють чотири рівні. Четвертий (нижчий) рівень включає робочі документи економічного суб'єкта (підприємства), які формують її облікову політику у методичному, технічному та організаційному аспектах.

Облікова політика підприємства має визначатися ретельно, обґрунтовано та індивідуально на основі національних стандартів бухгалтерського обліку (або міжнародних стандартів, у разі якщо саме їх застосовує підприємство) з урахуванням економічної діяльності конкретного підприємства, галузевих особливостей, специфіки господарських операцій, організаційних принципів функціонування тощо. Так, базові нормативні положення визначають таке:

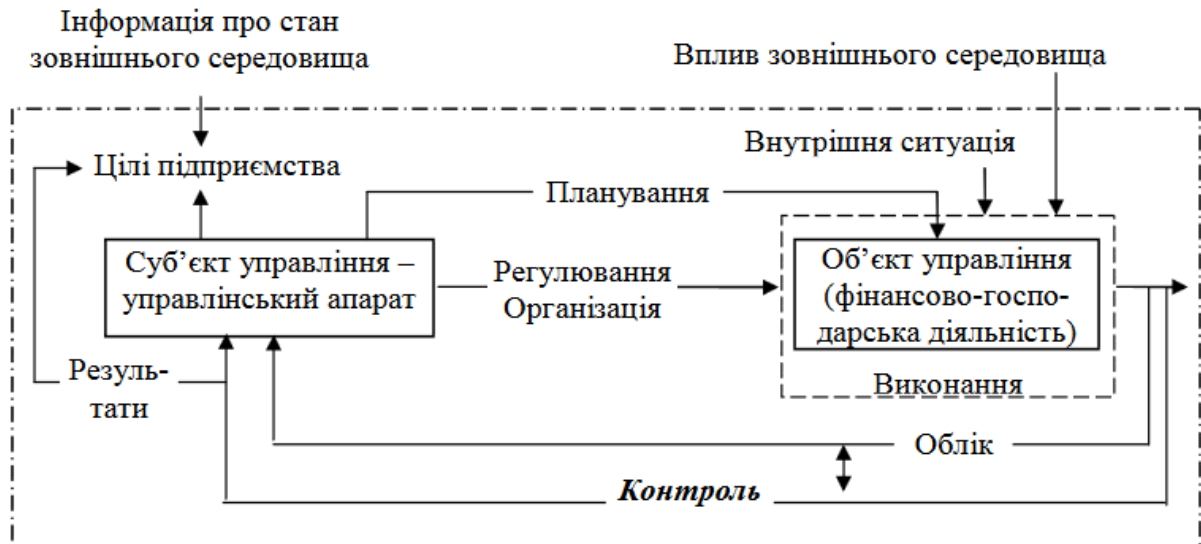
- облікова політика — це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності (ст. 1[36])
- підприємство самостійно за погодженням з власником (власниками) або уповноваженим ним органом (посадовою особою) відповідно до установчих документів визначає облікову політику підприємства (абз. 2 ч. 5 ст. 8[36]);
- постійне (з року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики забезпечує дотримання одного з основних принципів бухгалтерського обліку — принципу послідовності (ст. 4[36]).

Таким чином, до способів ведення бухгалтерського обліку належать способи угруповання щодо оцінки майна та зобов'язань, фактів господарської діяльності; організація документообігу; порядок проведення інвентаризації; способи застосування рахунків бухгалтерського обліку, системи облікових реєстрів, обробки інформації та інші методи та прийоми.

METHODS OF IMPROVING THE ECONOMY, TOURISM AND MANAGEMENT

Слід зазначити, що значення облікової політики недооцінюється багатьма суб'єктами підприємництва. До розробки облікової політики у багатьох організаціях ставляться формально, не вивчають наслідки застосування тих чи інших елементів облікової політики. Не є новиною, що часто для економії власного часу бухгалтер намагається підійти формально до складання наказу про облікову політику, а тому покладається в цьому питанні на досвід колег і використовує «чужий» наказ або приклад такого наказу з мережі. Але це — найпоширеніша помилка, адже такий підхід не дозволить повною мірою упорядкувати облікові принципи. Аналіз порядку формування та реалізації облікової політики є важливою складовою аудиторської перевірки, що впливає на думку аудитора про достовірність бухгалтерської звітності. В даний час у частині чинних правил (стандартів) аудиторської діяльності містяться посилання на облікову політику як на один із основних документів, що регламентують діяльність організації, що перевіряється[37]. По кожному розділу обліку є низка положень, вибір яких визначається економічним суб'єктом і закріплюється у положенні з облікової політики, тому аудит облікової політики передуює аудиту тієї чи іншої розділу бухгалтерського обліку.

Що стосується організації внутрішнього контролю за правильністю ведення бухгалтерського обліку, то такі види помилок на підприємствах носять системний характер. При цьому функція контролю за зворотнім зв'язком забезпечує інформацією суб'єкт управління і суттєво впливає на вироблення управлінських рішень. Тому належна організація системи внутрішнього контролю є одним із найбільш ефективних заходів, який дозволяє підприємствам здійснювати суцільне спостереження за фінансово-господарською діяльністю, своєчасно виявляти і попереджати порушення, знижувати рівень внутрішньогосподарських ризиків, підвищувати якість і оперативність прийняття рішень щодо ефективного використання ресурсів підприємства. Внутрішній контроль забезпечує інформацією зворотній зв'язок в системі управління, тому його місце в системі управління діяльністю підприємства можна представити наступною схемою (мал. 1) [43].

Малюнок 1. Місце внутрішнього контролю в системі управління підприємства

На багатьох підприємствах контроль за послідовністю застосування затверджених способів ведення обліку та за порядком формування, розкриття та зміни облікової політики здійснює служба внутрішнього аудиту. Внутрішній аудит – один із способів незалежного та об'єктивного контролю за дотриманням встановленого порядку ведення бухгалтерського обліку та надійності функціонування системи внутрішнього контролю. Разом із тим, важливо не лише здійснювати організацію внутрішнього аудиту на підприємстві, але й проводити контроль його якості.

Ефективне здійснення контролю та вирішення його основних завдань потребує організаційно-технічного, економічного, правового та обліково-аналітичного забезпечення контрольної діяльності (таблиця 1).

METHODS OF IMPROVING THE ECONOMY, TOURISM AND MANAGEMENT

Таблиця 1. Форми забезпечення внутрішнього контролю принципів облікової політики

Забезпечення	Визначення
Організаційне	Це упорядкування взаємовідносин між працівниками, службами з приводу контролю, упорядкування забезпечення реалізації ефективних форм і методів контролю.
Технічне	Це наявність технічних засобів для виміру, підрахунку, зважування, обміру тощо. Без кількісної характеристики об'єкту контролю неможливе його здійснення. Від ступеня надійності і точності технічних засобів контролю залежать і його результати.
Економічне	Це створення економічної зацікавленості у здійсненні контролю, яка виникає в тому випадку, коли його результати контролю безпосередньо пов'язані з оцінкою діяльності конкретного працівника, або колективу і відповідно з їх стимулюванням.
Юридичне	Це вибір форм, методів і процедур контролю, які підтверджують повноцінну доказовість його результатів, однозначність у визначенні провини працівників, колективів в небажаних відхиленнях, пов'язане з встановленням прав і обов'язків при здійсненні контролю.
Обліково-Аналітичне	Це наявність системи первинного і зведеного обліку та аналізу.

Джерело: складено автором за [39,40,41]

Потреба у внутрішньому аудиті виникає, як правило, на великих підприємствах, оскільки керівництво та (або) власники не займаються повсякденним контролем діяльності організації та нижчих управлінських структур. У свою чергу, служба внутрішнього аудиту може надати цю інформацію про цю діяльність і підтвердити достовірність звітів менеджерів. Внутрішній аудит необхідний насамперед для запобігання втрат ресурсів і своєчасно здійснити необхідні зміни всередині підприємства [42].

Процес організації подальшого контролю за виконанням розроблених заходів і прийняттям управлінських рішень можна здійснювати за умови ефективності проведеного внутрішнього аудиту. Керівник відділу внутрішнього аудиту повинен встановити процес подальшого контролю, щоб простежити та

переконалися в тому, що заходи внутрішнього аудиту були ефективно впроваджені або вище виконавче керівництво прийняло рішення незастосування заходів.

Завдання, які вирішують внутрішні аудитори, дуже різноманітні. Крім проведення перевірок, внутрішні аудитори займаються консультуванням бухгалтерів, перевіркою внутрішньої документації підприємства, оцінкою та покращенням ефективності систем бухгалтерського та податкового обліку. Крім того, внутрішні аудитори повинні проводити семінари, спрямовані на підвищення кваліфікації, навчання та тестування бухгалтерського персоналу. Так як облікова політика є основним внутрішнім документом, в якому прописані основні способи ведення бухгалтерського та податкового обліку, тому службі внутрішнього аудиту необхідно проведення тестування персоналу знання облікової політики.

Основною метою проведення моніторингу фахівців є визначення їхнього професійного рівня знань на даний момент часу, необхідністю підвищення кваліфікації, перепідготовки, додаткового навчання[44].

Основними завданнями внутрішніх аудиторів при проведенні тестування співробітників бухгалтерії підприємства на знання та розуміння обраних способів обліку в обліковій політиці є:

- перевірка знань на чинну нормативно-правову базу у галузі бухгалтерського обліку та оподаткування;
- перевірка практичних навичок вирішення різних питань;
- визначення здатності кваліфіковано формувати та застосовувати облікову політику.

Тести є робочою документацією внутрішніх аудиторів, вони повинні розроблятися працівниками цієї служби та затверджується керівником служби внутрішнього аудиту та керівником підприємства.

Тести з облікової політики повинні складатися із двох розділів:

- нормативно-правовий;
- методичний.

METHODS OF IMPROVING THE ECONOMY, TOURISM AND MANAGEMENT

Нормативно-правовий розділ має містити питання, пов'язані зі знанням законодавства України у сфері формування, розкриття та зміни облікової політики.

Бухгалтер повинен знати законодавчі акти, постанови, розпорядження, накази, керівні, методичні та нормативні матеріали щодо організації бухгалтерського обліку майна, зобов'язань та господарських операцій та складання звітності. При цьому головними цілями законодавчої бази України у бухгалтерському обліку є:

- забезпечення одноманітного ведення обліку майна, зобов'язань та господарських операцій, що здійснюються організаціями;
- складання та подання порівнянної та достовірної інформації про майнове становище організацій та їх доходи та витрати, необхідної користувачам бухгалтерської звітності.

Таким чином, питання, пов'язані з нормативним законодавством у тесті з облікової політики, необхідні, оскільки вимога про формування та затвердження облікової політики встановлена саме на законодавчому рівні. У методичному розділі тестів необхідно включити питання безпосередньо пов'язані з формуванням облікової політики як з метою бухгалтерського та податкового обліку та її основними елементами.

Другий розділ тесту повинен включати такі розділи обліку як: загальна організація бухгалтерського обліку та звітності, система бухгалтерського обліку, інвентаризація майна та зобов'язань, основні засоби, нематеріальні активи, незавершене будівництво, фінансові вкладення, резерви під знецінення фінансових вкладень, матеріально-виробничі запаси, резерв під зниження вартості матеріальних цінностей, облік витрат за звичайними видами діяльності, оцінка незавершеного виробництва розрахунки з постачальниками та підрядниками, покупцями та замовниками, підзвітними особами, персоналом, з податків і зборів, витрати майбутніх періодів, резерви за сумнівними боргами, власний капітал, доходи (виручка) від продажу товарів, продукції (робіт,

METHODS OF IMPROVING THE ECONOMY, TOURISM AND MANAGEMENT

послуг), основних засобів та іншого майна, порядок розрахунків зі структурними підрозділами тощо.

Тести для персоналу на знання облікової політики мають містити 40 питань:

- нормативно-правовий розділ 10 питань;
- методичний розділ 30 питань.

Оцінювати питання тесту слід за балами. Кожну правильну відповідь у нормативно-правовому розділі слід оцінювати за 1 балом, а в методичному – по 3 бали.

Таким чином, ранжування результатів тестування будуть наступними:

- від 100 до 90 балів - відмінно;
- від 89 до 80 - добре;
- від 79 до 0 - погано.

За результатом тестування внутрішні аудитори повинні аналізувати та формувати звіт про отримані результати. У разі виявлення погано засвоєних питань аудиторам необхідно підготувати усні та письмові консультації з питань, провести навчання, семінари або сформувавши методичні рекомендації. З вищевикладеного, можна дійти невтішного висновку у тому, що зараз існує гостра потреба у подібних дослідженнях.

Оскільки облікова політика підприємств є методологічною основою діяльності кожного з них, природно ставиться питання про аналіз даного явища, розкриття його сутності та ролі у веденні бухгалтерського обліку. Формування облікової інформації є складною системою, тобто це сукупність елементів, які пов'язані між собою і об'єднані в одне ціле. Бухгалтерський облік виступає сполучною ланкою між економічною діяльністю та особами, які приймають рішення: по-перше, він вимірює економічну діяльність шляхом запису даних для подальшого використання; по-друге, обробляє та інтерпретує дані, щоб зробити їх практичними; по-третє, він надсилає інформацію у вигляді звітів тим, хто використовує її для прийняття управлінських рішень. Тобто бухгалтерські дані, що формуються у формах звітів, використовуються не лише для поточного

METHODS OF IMPROVING THE ECONOMY, TOURISM AND MANAGEMENT

бюджетування, а й для складання довгострокових бюджетів та прогнозів розвитку різних галузей економіки, встановлення певних взаємозв'язків між ними.

Нині є низка проблем у процесі становлення та здійснення внутрішнього аудиту в Україні, проте комплексна програма подолання кожної з виниклих проблем сприятиме подоланню негативних явищ в економіці України.

30. Огнева А.М. Аудит інформаційних систем і технологій. Вісник Хмельницького національного університету. 2009, № 6, Т. 1. С. 229-232
31. Практична методологія ІТ-аудиту / Л.В Гаврилова., Ян ван Тайнен, О.Г Шкуропат, Манфред ван Кестерен та ін. Київ: Європейський інститут державного управління та аудиту, 2015. 45 с
32. Аналіз регуляторного впливу до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту використання інформаційних технологій» від 30.11.2020 р. URL: <https://dasu.gov.ua/ua/plugins/userPages/1079>
33. Степаненко О.П. Розвиток ІТ-сфери в банківському секторі в посткризовий період. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. № 5 (44). 2010. С. 128-131
34. Клименко М. Бухгалтерський облік під час війни: що буде зі звітністю та як оптимізувати податки / Юридична газета online. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/podatкова-praktika/buhgalterskiy-oblik-pid-chas-viyuni-shcho-bude-zi-zvitnistyu-ta-yak-optimizuvati-podatki.html>
35. Саун, А., & Пристемський, О. (2023). Аргументування ролі облікової політики як системоутворюючого інструменту в бухгалтерському просторі підприємництва. Scientific Collection «InterConf+», (30(143), 80–90. <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.02.2023.009>
36. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV : станом на 10 серпня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
37. «ПРОФЕСІЙНИЙ БУХГАЛТЕР»: Наказ про облікову політику: стисло про головне. URL: <https://ibuhgalter.net/articles/1164>
38. Саун А., Келлер Ю. Необхідність розробки облікової політики для ефективного управління діяльністю суб'єктів підприємництва // Actual problems of practice and science and methods of their solution. Abstracts of the IV International Scientific and Practical Conference Milan, Italia 2022. Pp. 193–197. URL: <https://eu-conf.com>
39. Пристемський О. С., Саун А. Ж. Вдосконалення теоретичних та методологічних аспектів функціонування системи бухгалтерського обліку. Ефективна економіка. 2021. № 4. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8769> DOI: 10.32702/2307-2105-2021.4.1
40. Внутрішній аудит: навч. посіб. / [за ред. Ю. Б. Слободяник]. – Суми: ТОВ «ВПП «Фабрика друку», 2018. 248 с.

41. Нападівська Л.В. Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці: Монографія. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. 224с.
42. Сакун А. Позиція внутрішнього аудиту в системі внутрішнього контролю при формуванні організаційно-економічної діяльності підприємства Scientific Foundations in Economics and Management: collective monograph / Sakun A.– etc. – International Science Group. – Boston: Primedia eLaunch, 2022. Pp. 112-119. Available at: DOI – 10.46299/ISG.2023.MONO.ECON.1 URL: <https://isg-konf.com/scientific-foundations-in-economics-and-management/>.
43. Замула І.В., Танасієва М.М. Внутрішній контроль : навч. посіб. Чернівці: Технодрук, 2021. 336 с.
44. Даценко Г. В. Основні аспекти контролю якості внутрішнього аудиту підприємств. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2021. Випуск 37. С.19-23 URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/37_2021ua/5.pdf
45. Alina Zh. Sakun, Kateryna A. Pylypenko, Svitlana V. Skrypnyk, Oleksandr S. Prystemskyi, Inesa V. Shepel, Accounting and analytical space of providing the depreciation policy of Ukrainian enterprises in "RIVISTA DI STUDI SULLA SOSTENIBILITA'" 2/2022, pp 247-270, DOI: 10.3280/RISS2022-002015
46. Невигідна незалежність ? URL: https://uaapf.com/index.php?option=com_content&view=article&id=429:2017-04-19-19-45-48&catid=1:2009-09-24-10-44-06&Itemid=2 (дата звернення 02.02.2023 р.)
47. УААПФ виступає за розділення функцій з адміністрування та управління активами НПФ. URL: https://uaapf.com/index.php?option=com_content&view=article&id=475:2021-11-15-10-17-24&catid=1:2009-09-24-10-44-06&Itemid=2 (дата звернення 02.02.2023 р.)
48. Подбай про пенсію вже сьогодні. URL: <https://www.npf.com.ua/#section-id-1532588091859>(дата звернення 02.02.2023 р.)
49. Отримай додаткову пенсію до державної. Запитання-відповіді. URL: <https://www.npf.com.ua/>(дата звернення 01.02.2023 р.)
50. Для підприємств розширили можливість сплачувати внески до НПФ на користь своїх працівників. URL: https://uaapf.com/index.php?option=com_content&view=article&id=480:2021-12-21-11-27-22&catid=1:2009-09-24-10-44-06&Itemid=2(звернення 28.01.2023 р.).
51. Шаблиста Л.М. Фінансова стійкість підприємства: сутність і методи оцінки / Л.М. Шаблиста // Економіка і прогнозування. – 2016. – № 2. – С. 46–52.